

ORDO LV.

F V N G I

A G A R I C V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 819. *Gen. pl.* p. 568.

572.

Pharm. AGARICVS MVSCARIVS.

Agaricus muscarius; stipitatus, lamellis dimidiatis solitariis, stipite voluato apice dilatato basi ouato
 LINN. *Spec. pl.* p. 1640. BOLTON'S *History of Fungusses*, vol. 1. p. 27. cum tab. Fungus muscas interficiens c. B. Mel muscarum venenosum
 STERBECK *Theatr. fung.* pag. 214. tab. 22. fig. A. Amanita petiolo annulato, pileo (quae vox inferi debet) sanguineo, lamellis albis HALL. *Hist. stirp. Heluet.* n. 2373. MICHELI *Nov. Gen. plant.* tab. 78. fig. 1 et 2. Gefeinelter Blätterschwamm, Fliegen- schwamm, gemeiner Mückenschwamm HOFFM. *Nomenclat. fung.* P. 1. p. 20. Variat pileo coc- cineo, rubro, albo, cinereo, verrucoso et non verrucoso. In pratis et fyluis frequens.

Acrimo-

Acrimonia foetoreque infestus est prae multis aliis fungis hic ipse. Quod muscas necet, denominationi ansam dedit; quae vis iam quoque creusio (*Rar. pl. hist. p. CCLXXIX.*) nota fuit, vt qui illum ab istis valde appeti, sed non sine propria pernicie memoravit. Smolandî etiamnum lacte maceratum illum hoc sine adhibent (*LINN. Fl. Succ. p. 450.*). Parem vim exerit in cimices lectularios, dum fungi aliquot autumnò collecti et contusi intra fictile bene tectum in pulvem deliquescunt, qua ipsa ope penicilli omnes rimae et lacunae obliniuntur (*LINN. Skånska Resa, p. 430.*).

Magis tamen scire interest, quid in corpus humanum efficiat. Inebriat iste comestus, quin in furorem homines coniicit, ita vt nullum periculum reformident, nec ignis nec armorum impetum metuant. Valde probabile est, furorem istum insanum, quem antiquissimo tempore inter septentrionales gentes, nonnulli, qui heroës censerî volebant, contraxerant, esu fungorum huius speciei fuisse concitatum. Hi sub ista mentis labe erumpente ipsis principibus, quorum res agere illis datum, formidabiles, dum nulli aderant hostes in innoxios, bruta, corpora vita casta, arbores, lapides,

des, iniurias suas exercebant (Conf. ÖDMAN in *Vet. Acad. Handl.* 1784. p. 240. *sqq.*). Lucem accendit mos, qui adhuc hodie apud gentes septentrionales remotiores, vt Ostiacos, Jakutos, Samojedas, Tungutos, Iukagos, Kurakos, Tschutkos, Kamschadalenses, obtinet, inebriationem sibi gratam eius ope conciliandi. Quaedam harum quotidiano eius vsui indulgent ab vno ad quatuor fungos, Ostiaci vnum modo ferunt, vel decoctum ex tribus paratum. Tschutki, quibus gelu prouentum huius fungi denegat, rhenonibus in commutationem datis illum redimunt. Kamschadalenses cum decocto Epilobii illum potant. Effectus autem eo ingesto apud illos hic est, vt exhilarentur, exsultent, cantent, vociferentur, versiculos de rebus venereis, venatione, heroibus, effutiant, vaticinentur, augmentum virium valde insuetum sentiant, manus hostiles vel aliis vel sibi iniiciant, tremore vel et conuulsionibus tententur. Furor post duodecim vel sedecim circiter horas deseruescit, huncque excipit virium deiectio, vel iactura perfecta, tandem somnus, ex quo dum expergiscuntur sensim absque alia mala sequela ad pristinam animi serenitatem redeunt. In senectute autem stupidi euadunt. Ipsum lotium hominum, qui huncce fungum ingesserunt,

gesserunt, inebriat; et huius tetri liquidi haustum largiorem bibunt Schamani Tungusenses, tympana fascinatoria sua pulsaturi, quo epilepsia et reliqua ecstasi, ad cerimoniam illam necessaria, corripiantur (Conf. *Nat. Hist. of Kamschatka*, p. 208. sq. et GEORGI *Beschreibung aller Nationen des Russ. Reichs*, p. 78. 267. 281. 321. 329. 352.). Non multum sane inde incitamenti capi potest ad hunc fungum in morbis tentandum, licet oues fungos iuniores huius generis et recentes depascantur auide et impune (BERNHARDT *chym. Versuche und Erfahr. aus Vitriol- und Fliegenschwämmen kräftige Arzneyen zu verfertigen*, *Leipz.* 1755. p. 327.), et pileus eius comminutus et lacte ad occidendas muscas commixtus infanti quadrienni praeter vomitum et diarrhoeam nihil mali crearet (CHRIST. GODOFRED. WHISTLING *Diff. de virtutibus Agarici muscarii*, *Ien.* 1778. p. 8.). Nec, quae de virtute medica eius constiterunt, haecenus ita confirmata sunt, quin opus esset illam iterum sub incudem reuocare. Nostri temporibus cl. JO. CHRISTIANUS BERNHARDT (*loc. cit.* inde a pag. 318.) aliquam in fungum muscarium medicorum attentionem mouit, qui eundem tam ore captum quam extus admotum aliquot casibus adhibuit. Eius exemplo praeuio incensus cl. WHISTLING

LING

LING (*loc. cit.*) plusculos alios addidit. Non totus autem Agaricus, sed stipitis modo ea pars, quae terra tegitur (BERNHARDT), vel radix, vsurpatur, quae partes carere dicuntur nequitia reliquarum, ita inde neque nausea nec vomitus nec temulentia vel alia noxa subsequuta (WHISTLING *l. c. p. 9.*). Adolescente aestate vel autumni initio colliguntur hi fungi. Pro eo partium selectu, quem dixi, magna copia fungorum opus est, ut pulvis inde paretur. Nempe remoto cortice, filum per istam stipitis basin traicitur, et haec vel aëre sicco, vel ad fornacem, siccatur. Pulvis loco calido vel sicco seruari debet, ne humidum attrahat et vitiose cohaereat. Cauendum vero est a fungo acaris exeso, utpote longe inertiori.

Valuit pulvis ore captus ad mitigandam epilepsiam, quin omnino compescendam, licet non omnibus aegris suffecerit (BERNHARDT *Obs. 5. p. 324. sq.* WHISTLING *Obs. 2. p. 13.*). Ita in complicato malo cum tremore artuum et convulsionibus diuturna continuatione auxilium attulit (WHISTLING *Obs. 1. p. 10.*). Idem vsus internus aliquando etiam in vitiiis externis locum habet. Ita eodem indurationes tonsillae alterutrius aliarumque glandularum

ularum vicinarum dissipatae (BERNHARDT *Obs.* 3. p. 321.), item tumor insignis durusque prope laryngem (*l. c.* p. 322. *Obs.* 4.).

Ex insperfo autem puluere quotidie bis vel pluries vlcera ex tumoribus duris prognata (BERNHARDT *Obs.* 1. 2.), pustulae corneae (*l. c.* *Obs.* 6. p. 325.), vlcus phagedaenicum poplitis cum aliis vlcusculis propinquis (WHISTLING *Obs.* 3. p. 13.), luxurians vlcus ex reliquiis tumoris cystici exsecti (*l. c.* *Obs.* 4.), item vlcus ex fractura ossis cum subsequente carie (*l. c.* *Obs.* 5.) coaluerunt. Saepe combinato vsu interno et externa follerti pulueris insperione strumae et fistulae mali moris euanuerunt (BERNHARDT *l. c.* p. 326.). Callosas quoque margines vlcerum et fistularum delet (WHISTLING *l. c.* p. 21.).

Pro dosi puluis a scrupulo dimidio ad vnum ter adeo de die cum aqua ingestus (WHISTLING). Imo eius drachma vna semel de die cum aceto data, quod connubium dicitur efficacius fuisse quam illud cum aqua (BERNHARDT), sed eadem de causa non satis tutum (WHISTLING p. 20.). Bonam spem ciet, si puluis insperfus nihil doloris excitat; quodsi vero ardor in vlcere vel dolor subsequitur, desistendum

listendum est, ne inflammationis causa euadat. In exulceratione oculorum, quae acrimoniam falsam et humectam comitem habet, non confert.

Addo adhuc plerumque internis eius praebitis aluum moueri.

B O L E T V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 821. *Gen. pl.* p. 568.

573.

Pharm. AGARICVS QVERNVS f. AGARICVS
CHIRVRGORVM.

Boletus ignarius; acaulis puluinatus laeuis, poris tenuissimis LINN. *Spec. pl.* p. 1645. BOLTON'S *History of Fungusses*, p. 80. c. fig. Fungus in caudicibus nascens, vnguis equini figura c. B. Agaricus pedis equini facie TOURNEF. *Instit.* p. 562. BATTARA *Fungor. agri Arimin. Hist.* p. 71. tab. 37. fig. E. Agaricum ignarium MICHEL. *Nov. gen.* p. 118. Depictus quoque in REGNAULT *Botan. l'Agaric. de Chesne Fl. Dan. fasc. 16. tab. 953*. In truncis variarum arborum antiquarum prouenit, vt Quercus, Fagi, Tiliae, Betulae, Juglandis, penetratque alte in ligneam compagem. Prae-
Appar. medic. Vol. V. Nn cipe

cipue in truncis caesarum arborum et quidem putrescentium enascitur. Est qui eum in viua arbore nonnisi in parte quadam computrescente deprehendit (MONTET in *Hist. de l'acad. R. des sc. de Paris*, 1762. p. 74.).

In oeconomia claret ob suam pro fomite ignis vtilitatem, cui quidem fini et inferuit Boletus fomentarius L. (*Fl. Succ. p. 453.*). Praefertur Tiliis innascens, secundo loco est fagineus (HALL. *Hist. stirp. Helv. n. 2288.*). Alibi tamen fagineum praeparatione mollissimum fieri legimus. Scilicet cultro aufertur cortex durus superior, item pars fistulosa inferior, reliquum, quod quoad contactum mollius longe est, vt laxior fiat fungi textura, lixiuio cinerum Fagi coquitur, tum probe lotum ficcatur et malleo contunditur, postea in solutione nitri aqua facta coquitur et iterum ficcatur; quidam adhuc puluere pyrio illi colorem nigrum inducunt. Ita scintillis vel foco lentis vitreae s. speculi concavi facile accenditur, sed serpente tantum igne, non flamma, odore quasi lintei combusti et remanente fauilla.

Infusum fungi recentis aqua factum non fuscatur vitriolo martis. Aqua coctus qui Betulis innasci-

innascitur, largitur extractum mucilaginosum, fere infipidum. Destillatione absque aqua facta vna cum phlegmate vario obtinetur oleum empyreumaticum, spiritui lignorum non absimile et ex residuo sal alcalinum fixum. Combustione vnciarum sedecim nonnisi grana quinquaginta octo huius salis eliciuntur (*Act. acad. sc. Petropol. 1778. P. 2. p. 214. fq.*). Praemittere haecce non superfluum, vt tanto certius de modo, quo vim medicam iamiam trutinandam exercet, iudicare liceat.

Etenim magnam celebritatem per tempus nactus hic fungus erat sua efficacia in haemorrhagiis externis, violenta vulneratione vel dissectione arteriarum, nominatim sub amputatione membrorum, enatis sedandis. Fungus coriaceus quercinus haematodes a JAC. BREYNO (*Miscell. nat. curios. Dec. 1. Ann. 4. 5. p. 184.*) dictus omnino huius loci est, sed veram vim non cognouit, quum modo indicet ex aliorum narratione haemorrhagiam narium sistere, si cordi eius particula imponatur, indeque conicit ad alios fluxus sanguineos quoque valere. Propius rem attigit cl. JO. JACOB DILLENUS (*Ephem. nat. curios. Cent. 7 et 8. p. 344.*), qui fauciatis hirudinum applicatione vasis sanguiferis, et pertina-

citer sanguinem fundentibus fungum igniarium vel Bouistam imponi iussit. Nec latuit maiores nostros, lanuginem internam Castanearum cortici adhaerentem, aliaque mollia ex vegetabilium censu, vt hirsutiem Cydoniorum fructus, Gossypium, seminum pappos, sistere sanguinem ex vulnere vrgentius manantem (REUSSNER IN WELSCH. *Sylloge curat. et obseruat. medic. p. 75. sq.*). Fennorum quoque domesticum in hunc finem non nouum dici potest Bole-tus igniarius (BERG. *Förfök om gängb. Sjukd. 1754. p. 69.*), quo et a. 1755. Aboae profluuium sanguinis ex lapsu in puero obstinatum conticuit (*l. c.*).

Non apte igitur cl. BROSSARD Chirurgus (de la Chatre en Berry) inuentor dici potest virtutis ischaemae huius fungi; qui tamen recentius a. 1750 academiam chirurgorum Parisiensem de eius efficacia certiolem reddidit (MORAND IN *Mem. de l'ac. R. de Chirurgie, vol. 2. p. 225.*) praemio quoque auctus. Hic ipse quernum reliquis praefert. Nec alia praeparatione fungi opus est, quam quod ablato duriori ab vtraque parte tegmine in frusta minora difsecetur, et post desiccationem mallei ictibus emolliatur. Applicatio ea est, quod frustum vulnere paullo amplius imponatur, et huic aliud grandius

grandius superdetur, vtrumque autem apparatu consueto comprimente arteriam laesam in situ retineatur, non neglecta casu grauiori sub initium torcularis applicatione. BROSSARDI experimenta felicia confirmata sunt a variis aliis Chirurgis Gallicis (MORAND, BOUQUOT, FAGET, ROCHARD, DE MEY *Mem. de l'acad. R. de Chirurgie l. c. Philos. Transf.* 1753. infert. cl. WARNER'S *Cases in Surgery*, p. 338.); a quibusdam etiam in canibus instituta, quorum quidem sanguis facilius coit. Successerunt mox exterorum pericula crebra, cll. SHARP, WARNER (*Phil. Transf. vol. 48. P. 2. p. 588. sqq. 811. sqq.* Conf. WARNER'S *Cases in Surgery*, pag. 349. sqq. vbi multi casus, quorum plerique fausti), GOOCH (*Phil. Transf. p. 814.*), FORD, THURNHILL (*Phil. Transact. vol. 49. P. 1. p. 264.*), ACREL (*Chir. Händelser, p. 543. sqq.*), partim fungo fauentia, partim aduersa. Non valuit modo post amputationem cruris vel brachii, sed et ad compescendum sanguinem ex mamma cancrofa resecta, item praegressa lithotomia, exundantem. In aneurysmate brachii aperto post applicationem fungi huius arteriae ad carpum pulsus rediit post viginti horas, quum id modo ligatura applicata fieret ad finem secundae hebdomadis vel die decimo septimo (MORAND *l. c. p. 225.*).

Ne autem vniuersaliori iusto, vel laude vel vituperio huius fungi peccetur, distinguendum rite inter diuersa rei momenta est. Scito igitur, licet multis casibus conducat, multis aliis non sufficere, nec tritum esse fatis. Non caret sua virtute, si arteria laesa super os stabile decurrit, contra quod pressio exerceri potest, vt in arteria temporali, maxillari externa, radiali; caret autem, vbi nulla pressio locum habet, vt in collo, abdomine, vel vbi os vitiose fractura, carie, luxatione mobile euasit, hinc et vix in sclopetariis vulneribus admitti potest. Efficacior est in haemorrhagia ex minori arteria, et in hominibus debilitatis et pauco sanguine instructis; non vero tutus aperta ampliori arteria, vt crurali, nec in vegetis et plethoricis; similiter non sufficit arteria intra cutem vel musculos retracta vel rigida et cartilaginea. Superfunt itaque plures occasiones, quibus haemorrhagia vel ligaturam vel alia commoda auxilia requirit. Ligaturae praefereendus ceteroquin eo, quod ille absque dolore sistit sanguinem, et stimulo deficiente nec conuulsiones pedissequas habet, nec inflammationem nec febrem diriozem accendit, quae omnia contraria in ligatura sunt, quae praeterea, quoniam vsque ad finem remanere vinculum debet,

fana-

fanationem retardat. Fatentur haec ligaturae incommoda praxi crebriori exercitati chirurgi. Nulla stiptica virtus, qua ipsa arteria contraheretur, huic fungo inest, sed ob mollem et teneram suam naturam prae reliquis vulgo usitatis, ut linteo carpto, charta bibula et similibus arctius orificio arteriae sese affigit, et nouo sanguineo riuo compressione coërcito tenacius resistit; quo mollior et flexilior igitur ille est, tanto magis pressioni obsecundat, vnde et vnicum frustulum sufficit. Thrombus, qui ex hacce sanguinis mora enascitur, nouum a tergo affluentis sanguini obicem ponit. Vitia nimii sanguinis coaguli et coarctationis arteriae longa ab orificio distantia, quae PARKER (*On ligature preferable to Agaric in securing the bloodvessels after Amputations*, Lond. 1755. qui libellus praecipue contra WARNERUM exaratus fuit) huic fungo tribuit, non isti sed compressioni per apparatus consuetum comitem, me iudice, imputanda sunt, nec arbitror eum iure metuere, ne transfudationem liquidi ex minimis vasis sanguiferis impediat. Nisi praesto est fungus igniarius: substitui potest spongia vulgaris in exiguum volumen compressa vel haec cera impraegnata, quae dum, imbibendo liquidum, intumescit, arteriam claudit, quin adhuc firmiter

affluenti fanguini, quam Boletus igniarius, sese opponit; sed de hisce loco alio vberius.

Haemorrhagiam narium compescere quoque valet (cl. WILLEMET in *Nouv. Mem. de l'ac. de Dijon* 1784. 2. *Semestre*, p. 92.), arbitror, intrusus naribus: sed est, qui puluere per tubulum inflato potitus scopo est (ROCHARD in *Journ. de Medec. tom. 3. p. 43.*). Paucula quae de usu fungi huius interno memorantur non magni momenti sunt. Eo in decocto dato apud virum sopitus dicitur fluxus sanguinis largus per aluum ex causa scorbutica contingens, aliis multis frustra adhibitis (ROCHARD *l. c. p. 43.*). Dubius quoque euadit fungi effectus in dysenteriae cruentae casu, vtpote quum conuulsiuum corticis Simarubae iniret, (BRILLOUET in VAN-
DERMONDE *Recueil periodique d'Observat. de Medecine, tom. 6. p. 230.*).

Hic fungus est Lapponum Duaeulet, ex quo conum parant longitudinalis femuncialis, baseos trium linearum vel supra. Hunc instar moxae Sinenfium et Japonensium accendunt, iisdem scopis accommodatum censentes (HARMENS et FIELSTRÖM *Diss. med. Lapponum* in HALL. *Collect. Diss. praët. tom. 6. p. 728.*).

574.

Pharm. FVNGVS SALICIS.

Boletus suaueolens; acaulis superne laevis, falicinus LINN. *Spec. pl. p. 1646.* *Boletus suaueolens*; acaulis femielliptoidicus niueus; supra conuexus, byssino villosulus; subtus tubuloso-porosus, poris rotundis angulatisque; Anisum redolens falicinus JACQU. *Collect. bot. vol. 2. p. 147.* *Boletus albus*; acaulis puluinatus laevis, poris oblongis HUDS. *Flor. Angl. ed. 2. p. 626.* LIGHTFOOT *Flor. Scot. p. 1037.* addens poros et rotundos esse. Agaricus villosus et porosus candidus salignus BUXBAUM *Plant. minus cognit. Cent. 5. p. 8. tab. 5.* De erste Soort van willige Fungi, Fungus albus saligneus, odore iridis VAN STEERBEK *Theatr. fungor. p. 251. tab. n. 27. lit. D.* Conf. cl. ENSLIN. Monographia in *Dissert. de Boletio suaueolente Linn. Erlang. 1784. c. tab. egregia, recusa tit. Comment. a. 1785.* Specimen, quod coram habeo, colliculis variis supra distinguitur. Villis initio tegitur, quibus sensim exuitur, vt laevis appareat. Agarici albi figura, quam BOLTON'S *History of Fungusses* ad p. 87. sistit, differt tam ab ENSLINI icone, quam meo specimine haud parum. In

N n 5

Sali-

Salicibus vnice crescit, Sal. alba, fragili, vitellina, amygdalina, et harum quidem cortice, etiam in Germania, prout vicinia vrbis Gottingensis, licet paucissimi botanici Germani eiusdem meminerint. Autumno et m. Octobri quidem emergit per totam hiemem colligendus, vere subsequenti anni sensim computrescens a vermibus consumitur.

Odorem fragrantem non omnino ingratum spargit, qui fortior est in recenti fungo, quam exsiccato, in quo mihi suburinofus visus est. Quaedam indiuidua plus gratiae spirant. Nonnulli odorem comparant cum violaceo, vt radice Iridis Florentinae; alii (JACQU.) cum odore Anisi vel Scandicis odoratae. Masticatione longiori subinde sapor sentitur acidulus, postea amaricans, in aliis speciminibus lenis iste amaror vnice sese manifestat.

Odor aquae destillatae siue ex recenti siue ex sicco fungo paretur, longe debilior est, quam ipsius fungi, nec vllum isti vestigium olei aetherei inest (ENSLIN *l. c. p. 20.*). Omitto studio expositionem eorum, quae destillatione sicca eruuntur (*l. c. p. 21.*). Decoctione cum aqua odor exsurgit huic fungo proprius. Ex vncis eius duabus obtinentur extracti aquosi primi drachmae duae cum dimidia,

dimidia, inodori fere sed amarescentis subnauseosi et subfalsi; et ex eadem fungi quantitate extracti resinosi primi grana quinquaginta, saporis falsi atque amari, odoris manifestioris. Ast extractum resinosum multas simul gummosas partes complectitur (*l. c. p. 21. sq.*). Combustus erogat, praeter sal alcali, aliud, propius ad sal mirabile Glauberi accedens, item terram filiceam et ferri aliquot miculas (*l. c. p. 23.*).

Vires medicas ex hacce analysi diuinare aegrius datur. Ad experimenta igitur practica confugiendum est. Ultra centum retro annos iam in censum medicaminum receptus, nec hodie exul. Est hic sine dubio, cuius meminit (sub nomine fungi Salicis rufae) SARTORIUS (*Misc. nat. cur. Dec. 2. Ann. 1. pag. 310.*), tanquam egregii remedii in phthisi inueterata et deplorata, virtutemque confirmare studet duobus exemplis, quibus mane et vesperi drachmae duae cum sacchari tantundem datae saluti fuerunt, sed non sine connubio lactis caprilli et pultis varii generis. Nec alium fungum, si nomini et adscriptae virtuti inhaereas, intellexisse existimandus est BÖCLERUS (*Cynofura Mat. med. cont. 1729. p. 175.*), licet descriptio in alium quadret,

quadret, dum Salici adnascentem fungum mirifice celebrari in phthisi refert, bis de die ad drachmam dimidiam vel integram cum saccharo cando datum. Seruant antiquam existimationem in phthisi pulmonali vlcerosa felicia experimenta nostris temporibus Erlangae a cl. SCHMIDEL et WENDT (ENSLIN *Diff. cit. p. 25. sqq.*) instituta. Exhibebatur nimirum electuarii ex puluere eius et melle cochlear paruum quater de die, vel et pulueris eius scrupulus vnus cum lactis sacchari eadem quantitate et aequè frequenter, continuatione per plures menses facta. Quos non sanauit omnino, hisce tamen leuamen attulit conspicuum, ita quidem, vt aliorum consortium aliquando requirat. Depraedicatur quoque in spasticis morbis (a SCHMIDELIO in litt. ad cl. WENDT *Diff. cit. p. 29.*), horumque in numero nominatim significatur malum hypochondriacum. Et alii successit in asthmae spasmodico electuarium ex puluere eius et melle (*l. c. p. 30.*).

Vt in puluerem tanto commodius redigatur, confert obducere fungum antea mucilagine gummi cuiusdam, e. c. Arabici vel Tragacanthae, eademque fungum ficcare, vel eum modice ficcatum sub trituratione alcohole vini humectare (*l. c. p. 30.*).

575.

Pharm. AGARICVS ALBVS.

Boletus Laricis; acaulis pulvinatus subtriangularis, conuexo-compressus, griseus eminentiis hinc inde gibbosis fulcisque horizontalibus, poris tenuissimis MIHL. Sic se habet adulta aetate. *Boletus Laricis* JACQU. *Miscell. Austr. vol. 1. p. 172. sqq.* Descriptionem ampliolem accuratissimam polymorphi huius pro diuersa aetate et infertionis loco fungi concinnauit ibidem vener. WULFEN, exemplis in Carinthia obuiis innixus cum necessariis iconibus *tab. 19. 20. 21.* (quarum plures numero ibi exstant, quam in JACQUINI *Diff. de Agarico offic. resp. RUBEL Vindob. 1778.* quae in *Miscell.* cum variis mutationibus recusa deprehenditur). Paucis commemorauit eum LINN. *M. m. ed. 1. p. 175.* Est *Boletus* conicus puluinatus leuis, inaequalis tubulis subtilissimis GERARD. *Flor. Gallo-provinc. p. 12.* vbi tanquam varietas *Boleti igniarii* sistitur. *Boletus Agaricum* ALLION. *Fl. Pedem. tom. 2. p. 351.* *Agaricum* s. *fungus laricis* c. B. MICHELI *N. gener. pl. p. 119. tab. 61. fig. 1.* *Polyporus fessilis conuexo-planus*, annulis discoloribus fulvis, poris ochroleucis HALL. *Hist. stirp. Helvet. n.*

2284.

2284. quae autem descriptio cl^{mo} WULFEN displi-
cet. In nulla alia arbore haftenus quam Larice
inuentus est, notante iam BELLONIO (*de arboribus
conif. fol. 26.*) et MATTHIOLO; nam qui aliis quo-
que Pinis eum adscribunt, vt CORDUS et ANGUIL-
LARA, confusionem cum aliis fungis commisisse
videntur. Laricis autem non solum inferiorem
aut medium truncum obsidet, sed et partem eius
cacumini vicinam. Arbores modo occupat pro-
ceriores annosas rimasque agentes, et in alpibus
vel subalpinis montibus crescentes, licet multae
et huius magnitudinis et stationis eo destituan-
tur, nunquam iuniores et humili statione repe-
riundas. Obtinet tamen etiam in truncis larignis
praecisis et iamiam tabescentibus. Et sic quidem
in Carinthia sese res habet. Reperitur vero
praeter hancce regionem in orientalibus variis
vt, testibus DIOSCORIDE et PLINIO, in vicinia
Bosphori Cimmerii, vnde ex Sarmatia in Grae-
ciam atque Italiam per multa secula translatus
fuisse videtur; item in laricetis Rossicis praesertim
Duinenfibus et Vralenfibus, vnde per Archange-
lopolin ad externos mittitur (PALLAS *Fl. Ross. vol.
1. p. 3.*); in montibus Veronenfibus (SEGUIERUS),
alpibus Augustae Praetoriae Pedemontii, Helue-
tia

tia (HALLERUS), Gallo prouincia (GERARDUS), montibus Tridentinis (MATTHIOLUS), Hungaricis (KOLLAR apud JACQU. *loc. cit.* p. 167.). Fungus vero hicce per plures annos vitam in larice continuat.

Olim in medicina vsitatus ex Oriente Venetias mittebatur. Sed nullum est dubium, quin iis in locis, quae patriam agnoscit et vicinis, vsurpetur indigenus, imo ad remotiora transportetur. Ita Venetiis venditus tempore MATTHIOLI (*Comment. in DIOSCOR. ed. BAUH. p. 474.*) fere omnis partim ex Tridentinis montibus, partim Norico tractu, provenit. In Gallia quoque ex montibus Delphinatensibus pro vsu petitur (VALMONT DE BOMARE *vol. I.* et GEOFFROY *Mat. m. alii*que). De Sibirico iam dixi. Sunt tamen, qui orientalem etiamnum praeferunt (e. c. LEWIS *M. m. p. 21.*), SPIELMANNUS (*M. m. p. 641.*) ex Aleppo optimum peti arbitratur. In Carinthia collectio eius committitur vel venatoribus vel rusticis, qui autumno vel vere ad caedenda ligna saxofas syluas adeunt, vbi Larices elegantiores maiori copia crescunt. Ibi compages mollior est in iuniori fungo, ficcior in adulto, ita in isto superficies colore dilute aurantiaco tingitur,

in

in hocce plerumque initio alba dein ex albo cinerascens vel profundioris coloris item rimosa est, fenescens subfidit variis quasi contignationibus et fascias coloris obsoletioris (non veros annulos discoloros, vt HALLERUS indicat) contrahit. Substantia interior primum ex luteolo alba tandem candidissima fit, desiccata in rudiolem farinam, digitis friabilem, transit. Quidni idem in Boletis laricinis extra Carinthiam locum haberet. BELLONII (*de arbor. conif. fol. 26.*) effatum, quod tam rarus esset hic fungus, vt ex decem millibus Laricum vix vna eundem ferret, nimium est, licet omnino frequens non valde fit.

In officinis obuius multiplicem formam gerit, plerumque ad triangulum accedentem, cuius basis inferiora spectat, a postica parte sinum a loco infertionis repraesentat, cui adhaeret subinde corticis arboris particula, antice fulcis parallelis, inter quos eminentiae mox planiores mox gibbosiores, distinguitur, magnitudinem diuersam habet, adeo vero leuis est pondere, vt e. c. fungus pedem cum palmo longus ad basin pedalis libras modo tres cum aliquot vnciis penderet. Externe crusta circiter semunciam crassa et rimosa vestitur, compactiori,

paetiori, quam interna medullaris pars, ita vt vngue penetrari nequeat, extus grisea interius flavefcente. Intra hanc medulla comprehenditur albiffima, mox fpongiofa et fibrofa, quae facile difsecari cultro potest, item digitis difcerpi, quos sub hocce tentamine inquinat, mox in farinam friabilis. Fibrae dictae vbi adfunt non per totam longitudinem decurrunt, fed strata varia modo longiora modo breuiora ad lineam vsque formant. Vermibus faepe in officinis eroditur crustam corticalem praecipue deastantibus, verum in ipfa quoque medulla cuniculos egiffe deprehendi. Foraminula, quae characterem generis efficiunt, in baseos superficie vix conſpicere potui, ostiis per se minutis sine dubio ficcatione adhuc magis contractis. Figuram et colorem officinalis egregie exprimit icon in JACQU. *Miscell. cit. tab. 20.*

Caret odore, masticatus autem initio dulcis, dein naufeofam acrimoniam et amaricantem saporem imprimit. Fruſtula eius flammam facillime concipiunt, prunis inieſta quaſi oleum exſudant et deſſagrunt, paucis cineribus relictis. Ex comparatione analyſium diuerſarum chemicarum cll. GEOFFROY, CARTHEUSER, NEUMANN, licet liqueat,

Appar. medic. Vol. V.   Oo   pro-

proportionem non vbiuis eandem inter partes reconditas obtinuisse: euincitur plurimum inesse resinæ, scilicet secundum experimenta NEUMANNI (*Chym. vol. 2. P. 1. p. 42.*) medullari parti extracti resinosi ingræte amaricantis ad tres partes ex quatuor, reliquum mucilaginosæ naturæ esse cum terra remixtum, cui extracti aquosi drachmæ duæ cum scrupulis duobus insint. Quam parum virium largiatur aquæ, inde elucet, quod fungus hic etiam post diurnam coctionem plurimum saporis feruat, et valde viscidum tenaxque existit. Spiritus vini rectificatus autem tingitur colore luteo et adsciscit ingrætam dulcedinem. Corticem refert cl. BOULDUK (*Mem. de l'acad. R. des sciences de Paris 1714. p. 28.*), suppeditare spirituosam tincturam maxime nauseosam vt vel vnica gutta linguae applicata vomitum ciëat, quod vero aduersatur experimentis ill. JACQUIN (*loc. cit. p. 197.*) cum cortice fungi Carinthiaci captis, cui et alia experimenta huius generis debentur.

Sub contusione tussiculam et nauseam diutius inhaerentem excitat (JACQUIN *l. c. p. 197.*); item sternutationem, et oculos irritat (NEUM. *l. c. p. 44.*). Quoniam vero per se ægrius in puluerem redigitur:

muci-

mucilage gummi Tragacanthae prius humectari
 eaque imbutus ficcari solet.

Nolo antiquitati vsus medici huius Boleti diu
 immorari, quam ample fatis excerptis locis ex DIO-
 SCORIDE (*Lib. 3. cap. 1.*), qui *Αγαρινον* eum voca-
 vit, GALENO, PAULO AEGINETA, PLINIO, MESUE,
 excussit cl. BREYNIUS (*loc. cit. §. 3.*). Distinctionis,
 quam assumerunt inter fungum marem et foemi-
 nam, non fatis certi limites constant. Vterque
 in magna apud veteres existimatione fuit, quin eo
 utebantur iusto liberalius, vt et a DEMOCRITO apud
 MESUEN familiare domesticum diceretur, nec mor-
 borum selectu congruo, instar alterantis et resol-
 ventis medicaminis; qua in re peccatum per plu-
 rium seculorum feriem, quae leuitas et ansam mul-
 tis praeparatis dedit. Vtique vera est purgandi
 vis, quam illi adscripserunt, qua quidem bilem et
 pituitam euacuare sustinuerunt. Faeces aluinae
 inde albae euadere feruntur (LINN. *Amoen. acad.*
vol. 9. p. 266.). Lente vero effectum exercet,
 nec sine nausea vomitu et torminibus, drachmae
 dimidiae vel vnus, quin, vt quidam volunt, drach-
 marum duarum supraque pondere, cuius ratio in
 resinosa tenacitate quaeritur. Vnde vsus sensim

desuevit, ita vt hodie a medicis pro hominibus vix nisi in compositis quibusdam officinalibus pro stimulo augendo praecipiat. Mulomedici vero adhuc eo vtuntur ad aluum eluendam, tam per os ingesto, quam in clysmate. Alpicolae circa Garexium, prae vicinitate Laricum Agaricum exsiccatum domi seruant, et in pulmento cum Pipere mixtum in omnibus fere morbis sine discrimine adhibent. Alui mouendae causa et vomitionis excitandae cum oleo, rarius cum lacte, miscent; eiusque ope expellunt hirudinem minutam cum aquis potatam, dira symptomata apud homines et pecora creantem (*Miscell. Taurin. vol. 3. p. 203.*); qui effectus potius, venenatae indoli huius hirudinis, quam morsui, a JACQUINO adscribitur. Nec facile cautior imitabitur Rufforum hodiernum morem, qui pro emetico in febribus intermittentibus hunc fungum ingerunt, item reuellendi scopo in fluore albo foeminarum (*PALLAS l. c.*). Baschkirri et Sibirici inspergunt puluerem vlceribus equorum et boum, quo eadem detergant et verminosam pullitiam deleant (*IBID.*).

Serius, tanquam commoda in sudoribus colli-
quatiuis phthilicorum medela, commendatus est.
Huius generis exemplum narrat HAENIUS (*Rat. med.*

P. 12. p. 251. sqq.), nempe monachi, qui phthificus praeuia mulierculae commendatione in pluribus fausto successu Agarici frustulum quotidie ingessit eoque sudoribus emaciantibus et enervantibus obicem posuit. QUUM HAENIUS vnicum modo casum enucleatum sistat, et ne dosin quidem definiat, alios modo ad iteranda tentamina excitare voluisse videtur. Huic consilio studium accommodavit cl. BARBUT (*Journ. de Medecine, tom. 47. p. 512. sqq.*), qui triplici casu vim sudores profusos nocturnos coërcendi confirmat. Horum vnus spectat ad sudores, ex febre continua superstites, sed trochiscorum Agarici granis duobus in puluere cum cochleari aquae vesperi per tres dies captis, superbibito aquae vitro dimidio in operario, sublatos. In alio quatuor dosibus trochiscorum eodem pondere et ordine exhibitis cessarunt sudores phthifici. In foemina phthifica ad sextam dosin recurrere opus fuit. — Minus fauens de Agarico iudicium format cl. QUARIN (*Animaduers. pract. p. 91.*), qui Agaricum (arbitror eum intellexisse trochiscos Agarici) ad duo grana exhibitum contra sudorem colliquantem phthificorum nunquam salutarem se reperisse, sed oppressionem pectoris adeo potius inde auctam fuisse, testatur.

In puluere solus non fidus ob causas dictas, veteres eum cum vino, aqua, aceto, mulso, dederunt. Est qui optime in infuso vinoso a drachma vna ad duas imo vnciam dimidiam praecipui putat (CARTHEUS. *Mat. med. vol. 1. p. 589.*). Ita additamentum aromatis commendabile visum est (BREYN. *l. c. p. 23.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TROCHISCI DE AGARICO a MESUE memorati, in paucis dispensatoriis pharm. hodie obuii. Qui in *Cod. med. Paris. p. 605.* exstant Agaricum et Zingiber complectuntur.

EXTRACTUM AGARICI *Ph. Wurt. p. 88.* Est refinofum.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM CROLLII *Ph. W. p. 94.* Inter tot alia draffica et Agaricus.

PILULAE HIERAE CVM AGARICO *Ph. W. p. 139.* Intrat farraginem Agaricus trochiscatus. Hodie obfoleti.

PILULAE MASTICHINAE *Ph. W. p. 140.* PILULAE DE SUCCINO CRATONIS *l. c. p. 141. etc.*

PEZIZA.

P E Z I Z A.

LINN. *Syst. veg.* p. 823. *Gen. pl.* p. 568.

576.

Pharm. AVRICVLA JVDÆ f. FVNGVS
SAMBVCINVS.

Peziza Auricula; concaua rugosa auriformis LINN.
Syst. veget. p. 823. Tremella Auricula; fessilis
membranacea auriformis cinerea LINN. *Spec. pl.*
p. 1625. Fungus membranaceus, Auriculam
Judæ referens f. sambucinus c. B. Agaricum
auriculæ forma MICHELI *Gen. plant.* p. 124. tab.
66. fig. 1. Innascitur truncis vel ramis arborum
vetustarum, præcipue Sambuco, vti et Oxya-
canthæ (teste HALL. *Hist. stirp. Helvet.* p. 2220.),
idque quidem parti, quæ septentrionem respicit
(STEERBECK *Theatr. fung.* p. 256.).

Fungus membranaceus ad aurem externam hu-
manam accedit figura et eminentiis intra sinus caui.
Humidus gelatinam refert tenacem pellucidam odo-
ris mucidi, siccatus indurescit et fragilis fit, ita
tamen, vt aqua pristinam flexilitatem, colorem,
odorem, recuperet. Siccus membranaceus est, in-
sipidus, odoris expers, extus cinereus, interne

O o 4

nigri-

nigricans, salinae lentorem aliquem conciliat. Colorem solutionis vitrioli martis nullo modo mutat. Perperam adstringens censetur et exsiccans. Ad perniciosos fungos refert CLUSIUS (*Rar. plant. hist. p. CCLXXVI.*). Sed neque venenata vis nec purgans illi adscripta evidentibus experimentis comprobatur. Centies repetitum, in gargarismis anginam dissipare et ex aqua Rosarum s. simili vel vino impositum inflammationes, nominatim oculorum, discutere. Nec certius est auxilium in surditate aliisque auris affectionibus, ad quod figurae similitudo credulos adduxit. Vtinam confirmatae essent aliae multiplicis generis virtutes, quas recensuit ex scriptis auctorum JO. PHIL. BREYNIUS (*Dissert. de fungis officinal. p. 28. sqq.*).

577.

Pharm. CREPITVS LVPI s. BOVISTA.

Lycoperdon Bovista; subrotundum: lacerato dehiscens LINN. *Spec. plant. p. 1653.* *Lycoperdon faccatum cinereum polline obscure viridi* HALL. *Hist. stirp. Helvet. n. 2172.* Multis varietatibus, magnitudine, superficie, figura, colore, distinctis ludit haec species, ad quarum cognitionem ducit

cit

cit HALLERUS *l. c.* et HUDSON. *Fl. Angl. ed. 2. p.*
 642. Ad nos pertinet Lycoperdon vulgare δ ,
 f. Lycoperdon maximum SCHÄFFERI *Fung. Bav.*
tom. 3. t. 294. Fungus maximus rotundus pul-
 verulentus dictus Germanis Bovist JO. BAUH. *Hist.*
tom. 3. p. 848. ICON: REGNAULT *Botan. La Vesse*
de Loup. Exemplum praegrandis Bouistae ex-
 stat in MARSILII *Fungi Carrariensis Historia*; aliud
 in BENED. BERGII *Comment. in Kongl. Vet. Acad.*
Handl. vol. 23. p. 324. cuius ambitus vlnas duas
 et digitos tres exaequavit, grauitas octodecim
 libras superavit. Etenim aëre pluuioso et solo
 pingui enormiter grandescit. Reperitur in pra-
 tis et pascuis sterilibus.

Tunicis tribus tegitur, intra quas medulla
 continetur, in iuniori fungo flauescens, solida, sen-
 sim in cellulofam compagem resoluta, in qua pol-
 len obscure viridis, vel brunus, generatur, qui
 per orificium, in quod fursum sponte fungus de-
 hiscit, praecipue sub compressione excutitur. Com-
 pressus digitis vel calcatus pedibus crepat, vnde
 nomen. Prout ficcatus seruatur leuis et liuidus
 est, puluere bruno repletus. Nec antea colligi
 debet, quam donec compages succosa in puluerem
 lentam transferit, dein loco sicco seruandus.

Odoris aequae ac saporis expers est, nec colorem solutionis vitrioli martis mutat. Nulla neque alcalinae nec acidae naturae vestigia vulgaribus tentaminibus, neque in pulvere nec extracto aquoso, deteguntur (BREYN. *Diff. de fung. officin. p. 36.*). Inesse tamen alcali volatile aequae copiose, ac in vlla materia animali, destillatione cognitum (SCOPOLI in CRELLS *chem. Annual. 1784. vol. I. p. 335.*). Oculis infestus pulvis deprehensus est, ita tamen, ut quidam ophthalmias arguant (MUYR apud BREYN. *l. c.*), alii coecitatem (Vulgaris opinio in Suecia. Vid. LINN. *Flor. Suec. p. 460.*). In lacte decoctus hic fungus muscas interimit (BREYN. *l. c.*).

Plurimum celebritatis sibi acquisiuit vi, qua ad haemorrhagias sistendas pollet. Quo sine valet tam pulvis inspersus fauciatibus vasibus, quam spongiosum et mollius eius tegmen applicatum. Ita consopita sunt profluvia sanguinea varia interna, quorum fontem attingere valuit Bouista, ut stillicidium copiosum sanguinis ex naribus, contra quod pulvis vitello oui mistus commode turundis illinitur (BREYN. *l. c. p. 34.*); haemorrhagia ex dente per congestionem ex spirituosius largiter potis, quam vnicè compescuit Bouistae frustum intrusum (TULP. *Observ.*

Observ.

Observ. med. p. 90.); haemorrhoides profusae, quibus suffecit pessarii instar ano inserta (FEL. PLATER. *Prax. tom. 3. l. 2. cap. 5. p. 646.*). Frequentius autem longe administratur in haemorrhagiis ex vulneratione vel amputatione arteriarum enatis. Magna hoc nomine iam dudum in existimatione fuit apud chirurgos celebriores, vt FELICEM WURTZ, NUCK, MUNNIKS, VERDUIN, RAU (BREYN. *l. c. p. 35.*), qui sedulo in praxi sua hunc fungum in usum traxerunt. Recentiori tempore fiduciam auxerunt experimenta sollertia a cl. hippiatro LA FOSSE in equis dedita opera facta (de quibus a. 1750. academiam R. scientiarum certiore reddidit), dum sanguis exundans resecta arteria temporali, amputato femore alterutro, item cauda praecisa vel applicato fungi frustulo et firmato particula vesicae vel insperso puluere, fluere cessavit. Trucidato equo ecce in arteria comparuit membrana fere transparentis cum thrombo conico, cuius apex interiora respexit (PARSONS in *Phil. Transf. vol. 49. P. 1. p. 38.* Tract. cl. LA FOSSE, patris, *Observations et decouvertes faites sur les Chevaux* legere mihi non suppetiit. Confirmat efficaciam filius in *Dictionnaire raisonné d'Hippiatrique, tom. 2. p. 384. et tom. 3. p. 128.*). Non autem in haemorrhagiis exiguarum arteriarum modo

modo

modo conducit, sed et ampliorum, adiunante tantum modica compressione; cl. BISSET (*Medical Essays and Observations*, p. 303.) Agarico chirurgorum adeo praefert Bouistam. Stipticum dici non potest eo sensu, quo Gallas, Bistortae radicem, Granatorum corticem, alumen, ita vocamus; hinc non coarctando vasa vim suam praestat, sed partim in crassando sanguinem, sponte iam ad coagula primum, tenuissimo, quem continet pulvere, partim molli et spongiosa natura, qua sese arctissime ostio valis affigit, ligatura suffultus. Nempe applicato frusto huius fungi superimponitur aliud maius vel tunica fungi, et deligatio solito modo per fasciam perficitur.

 DESIGNA-